

Leerkracht uitleg GOTD Molens, Rampspoed /Tijdvak pruiken en revoluties 1700-1800

Vooraf:

Dit tijdvak betekende een roerige tijd in Europa. In Rosmalen was het helaas vooral een tijd van rampen. Een lichtpuntje was de bedrijvigheid in de vorm van verschillende molens in het dorp.

Dia 1: Raadsel:

Wat zie je hier? Waar is dit? Wanneer was het?

Dia 2: Korenmolen

In 1732 werd de wind korenmolen herbouwd in wat nu de Molenstraat is. Maar er waren toen meer molens: een ros-koren- en een ros-olie-molen en ook een watermolen. 'Ros' is een ander woord voor 'paard'. Een rosmolen is dus een molen waarbij een paard alles laat draaien. De naam Rosmalen heeft niets te maken een rosmolen. (Lees meer over de naam bij GOTD 3.) Molens zijn de grote machines van die tijd. Er waren nog geen stoommachines en zeker geen elektrische motoren.

Dia 3: Rampen

In deze eeuw krijgt Rosmalen (opnieuw) te maken met veel rampen: droogte, onweer, hagel, stormwind, ziekten onder het vee, mensen stierven door cholera en natuurlijk had men ook nog steeds last van de bijna jaarlijkse overstromingen van de Maas.

Dia 4: Maar 1000 inwoners

In 1785 werden er 1000 inwoners geteld, waarschijnlijk zo weinig omdat er veel doden waren door de verschillende rampen. Vooral na de Tweede Oorlog is Rosmalen heel erg gegroeid. (lees meer bij GOTD 10)

Dia 5: Bevrijding?!

In 1795 verjoegen de patriotten (democraten) samen met een groot Frans leger de leider van de republiek, stadhouder prins Willem V van Oranje. Dat werd in Brabant gevierd als een bevrijding, maar er was wel een groot offer voor nodig: veel veldslagen en ook veel plunderingen. Maar we telden weer mee!

Dia 6: Wow: Rosoliemolen in Rosmalen

In 1844 komt er op Landgoed De Gele Hoeve van notaris van den Mortel een nieuwe rosoliemolen. Op die plaats, langs het fietspad van de Molenstraat naar de Heerenbeeklaan langs de Graafse Baan, herinnert een monument (zie kleine foto) er nog aan. Bij het monument staat ook een info-bordje (zie kleine foto). Zoals op de foto uit het Openlucht Museum is te zien, werden de pers-stenen rondgedraaid door een paard. Uit zaden werd zo olie geperst. Olie die je voor van alles kon gebruiken, om een lamp te branden, maar ook om te bakken en te koken.

Dia 7: Extra

Kort filmpje over Franse Tijd (2 min.)

Dia 8: Tijdvak van pruiken en revoluties

Voor Rosmalen is het de tijd van Molens en Rampen.

Meer info in de [Canon van Rosmalen](#) en ook te gebruiken in combinatie met het [Kwartet van de Canon van Rosmalen](#) (waarvan er ook [fysieke exemplaren](#) te leen zijn) en de [Digitale landkaart van de Canon van Rosmalen](#)